

Dansk Editionshistorie 2. Udgivelse af norrøn og gammeldansk litteratur. Red. Britta Olrik Frederiksen. Charlottenlund: Museum Tusulanums forlag, 2021. 896 sidor. ISBN: 978-87-635-4684-3.

Recenserad av Oliver Blomqvist

Utgivare av källtexter har gärna som ambition att ställa sig utanför historien: de är endast förmedlare av en text (eller en handskrift) ur det förflutna i sin mest ursprungliga form, med anspråk på att göra den tillgänglig för samtida läsare och forskare. Men utgivaren är också själv ett led i historien och återspeglar oundvikligen sin tids rådande vetenskapliga strömningar och ideologier. Det finns alltid teoretiska och metodologiska stridsspörsmål, falanger och aktörer, och varje utgåva utgör antingen implicit eller explicit en partsinlaga i en pågående debatt. Forskningsområdet *editionshistoria* kan därför ses som en gren av vetenskapshistorien i stort men även av idéhistorien. Editionshistorian ser de lärda och vetenskapliga utgåvorna som historiska artefakter. Betraktar man dem i ljuset av personhistoriska, institutionshistoriska eller litteratur-sociologiska upplysningar tecknar sig tidsandan vid deras tillblivelse med ny skärpa. Ställda på rad bildar de istället en teoretisk och utgivarteknisk utvecklingslinje för den vetenskapliga källpublikationen som verksamhet. Detta är i korta drag utgångspunkten för det nyutkomna verket *Dansk Editionshistorie* som i sin tur utgör kulmen av ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt med samma namn under åren 2011–2016; se vidare inledningen till band 1 (Kondrup, Troelsgård & Bloch 2021: 31–48) och projektets webbsida.¹

Vad innebär det då att skriva en ”nationell” editionshistoria? Nationalstaten är egentligen ingen given utgångspunkt för ett ämne som editionshistoria, särskilt inom en nordisk kontext. De utgåvor som band 2 i *Dansk Editionshistorie* täcker är både fornisländska, fornnorska, gammeldanska och fornskånska (de sistnämnda har under tidens gång varit en ”kastebold” mellan svenska och danska utgivare). Utgivarna själva kunde också vara såväl danskar som islänningar och norrmän (vilka under en stor del av den period boken täcker visserligen ingick i danska riket), men också bl.a. svenskar, finländare, briter, tyskar och amerikaner. Omvänt kunde också danska undersåtar publicera utgåvor i andra länder. Ett gott

1. <https://danskeditionshistorie.ku.dk/> (hämtat 2022-02-26).

exempel på gränsöverskridande danskhet är den Islandsfödde Jón Helgason (1899–1986). Han tillträdde år 1927 som föreståndare för Den Arnamagnæanske Håndskriftsamling i Köpenhamn och skrev sig så för all tid in i den danska källutgivningens historia. Hans första storverk (som förfärdigades under hans tid som föreståndare), en kritisk utgåva av Olav den heliges saga, utgavs dock inte i Danmark utan av norska Kjeldeskriftfondet 1930–1941. Också efter att Islands personalunion med Danmark upplöstes år 1944 framhärddade Jón som dansk utgivare. Det *danska* i den danska editionshistorien är alltså i första hand den institutionella inramningen – sällskapen, stiftelserna och förlagen.

Band 2 i *Dansk Editionshistorie* recenserar här som en enskild del, men några ord om hela verkets arkitektur kan ändå inte undvaras. I band 1 behandlas den ämnesteoritiska bakgrunden till hela verket samt utgivningen av latinsk och grekisk litteratur. En del av den danska utgivningen som tids- och språkmässigt i princip kunde ha platsat i band 2, till exempel utgivningen av danska medeltidsbrev i *Diplomatarium Danicum*, behandlas inte heller i band 2 utan i band 1. Den eftermedeltida danska litteraturen behandlas i band 3. Den som vill ha förteckningar av de utgåvor som behandlas behöver slå upp i band 4. Det är också i detta sista band som referenslitteratur och person- och sakregister till samtliga band återfinns. (För övrigt säljs inte heller banden enskilt utan tillhandahålls endast *rub og stub*).

Bland de ambitioner för verket som nämns i inledningen (Kondrup m.fl. 2021, s. 40) är att behandla utgåvorna ur ett bokhistoriskt perspektiv (böckernas fysiska utstyrsel). Det perspektivet ska inte heller försummas i denna recension. Band 2 består av 896 paginerade sidor fördelade på 28 lägg. Dess yttre mått är 16 x 24,5 x 6,1 cm och den väger 1,75 kg. Hela verket är enligt kolofonsidan tryckt på träfritt papper av typen Munken Premium Cream. Papperstillverkaren Arctic Paper anger följande på sin webbsida: ”Vi kan än i dag läsa böcker som trycktes för hundratals år sedan, tack vare den tidens goda papperskvalitet. Munken Premium Cream är inspirerat av denna genuina kvalitet och är framtaget för att bevaras till många kommande generationer.”² Detta både bakåtblickande och framsynta val av tryckmaterial är en fin klädsel för bokverket och

2. <https://www.arcticpaper.se/vara-varumarken/munken/munken-bokpapper/munken-premium-cream/> (hämtat 2022-02-24).

endast ett exempel på den detaljkänsla som präglar dess andra del (jag har ingen orsak att betvivla att det också gäller för verket i sin helhet).

Boken är uppdelad i fyra större avdelningar: Inledning, Utgivning av norrön litteratur, Utgivning av gammeldansk litteratur och till slut två Specialstudier i avgränsade ämnen. Sammanlagt har åtta författare samverkat i boken, inklusive redaktören Britta Olrik Frederiksen. I inledningen, skriven av Matthew Driscoll och Britta Olrik Frederiksen, ramas ämnet för boken in och läsaren får också en översikt över handskriftsbeståndet för fornvästnordiska och gammeldanska³ (inklusive skånska) litterära verk. Tidsmässigt är verket avgränsat till utgivningen av norrön (fornvästnordisk) och gammeldansk litteratur i Danmark från tryckkonstens intåg fram till 2015. Ämnet är således avgränsat både enligt kronologiska, geografiska, språk- och genremässiga kriterier. Boken behandlar lärda och vetenskapliga tryckta utgåvor, inklusive studentutgåvor, men inte t.ex. översättningar av fornisländska verk till nordiska nutidsspråk (såvida de inte tryckts i samma volym som primärtexten). Den bakre tidsgränsen för de texter som utgivits är satt till c:a år 800, eftersom också utgåvor av Danmarks runinskrifter inkluderats i boken. För fornnorskans del beaktas texter tillkomna före c:a 1370, som utgör en ungefärlig gräns mellan fornnorska (*gamalnorsk/gammelnorsk*) och medelnorska (*mellomnorsk*) i traditionell norsk språkhistoria. Slutet på den fornisländska litteraturen är satt till år 1550. För danskans del har utgivarna för periodiseringen rättat sig efter *Gammeldansk ordbog*, vars korpus bygger på textvittnen från och med år 1100 till år 1515. Som ”gammeldansk i videre forstand” gäller ändå perioden 800–1515. Kriterierna för vilka fornvästnordiska och gammeldanska texter som behandlas skiljer sig också. För fornvästnordiskan är det de litterära *verkens* datering som är avgörande, medan det för gammeldanskans del är de traderade textvittnenas ålder som följs, med vissa välmotiverade undantag. Endast icke-arkivaliska texter behandlas i volymen. Arkivaliska texter är närmast kamerala skrifter som räkenskaper och jordeböcker men också diplom.⁴ De icke-arkivaliska texterna delas in i två övergripande kategorier: lag-

3. Jag ansluter mig i denna text till den i verket använda danska benämningen *gammeldansk* istället för den i svenska sammanhang gängse termen *fordanska*.
4. Utgivningen av danska diplom behandlas i bd 1, s. 513–560 av Markus Hedeman och Anders Leegard Knudsen.

texter och litterära verk. I lagtexterna ingår förutom egentliga lagar också t.ex. gillesstadgor och gårdsrätter.

Den första delen av boken (efter inledningen) behandlar utgivningen av norrön litteratur. Kapitlets avsnitt är uppdelade periodvis enligt nyckelhändelser i editionshistorian. Den första perioden, skildrad av Gottskålk Jensson (s. 47–106), gäller utgåvor fram till 1772 då Den Arnamagnæanske Kommission grundas. Kommissionen grundades på det legat som stiftades av den lärde isländske handskriftssamlaren Árni Magnússon (s. 88–96), som vid sin död 1730 testamenterade merparten av sin förmögenhet till Köpenhamns universitet på det villkor att pengarna skulle användas till att producera utgåvor av handskrifterna i hans samling. Árnis sista vilja förverkligades dock med drygt 40 års dröjsmål. I perioden före Kommissionens tillblivelse var utgivningen av norröna texter långsam. I gengäld fylldes förrådshuset med foder för framtida utgivare genom flitig insamling av handskrifter från Island. Perioden kännetecknas också av en filologisk kapprustning med Sverige, vars antikvarier tävlade med Danmark både i insamling och utgivning av norröna källor.

Med inrättandet av Arnamagnæanska kommissionen genom kunglig förordning fick utgivarverksamheten en stark institutionell bas i tillägg till den enorma krigskista av handskrifter som ingick i Árni Magnússons kvarlåtenskap. Köpenhamn blev nu centrum för utgivningen av norrön litteratur. En intressant följd av detta var att kunskaper, och helst modersmålkompetens, i isländska språket blev en formlig hårdvaluta. Islänningarna stod för en stor del av den faktiska utgivningsverksamheten och kritiserade gärna fastlandsskandinaviska pretendenter som dristat sig in på deras revir för bristande språkkunskaper och filologisk kompetens. Islänningarna fungerade också som privatlärare för fastlandsskandinaviska lärda män som i öspråket såg en kvarleva av sitt eget modersmåls forna glans. Perioden från 1772 fram till 1879 (s. 207–214) skildras av Ragnheiður Mósesdóttir, som redogör för utgivare, utgivarsällskap och utgåvor och av Gottskålk Jensson, som diskuterar den lärdomshistoriska utvecklingen under perioden. Den hitre gränsen bestäms nu av grundandet av Samfund til udgivelse af gammel nordisk litteratur (STUAGNL). Under dessa drygt hundra år är den Arnamagnæanska kommissionen primus motor. Den presterade dock inte fort nog enligt den lärda skaran som hungrade efter forntida läsestycken. Nya konkurrerande utgivare avlöser varandra under detta "editionens århundrade". I början av peri-

oden kännetecknas utgåvorna fortfarande av ett delvis naivt förhållande till källkritik och av otydliga standarder när det gäller normalisering och detaljnivå i återgivningen av källorna. Snart ska dock den nya textkritiska metoden och den vetenskapliga språkforskningen ställa sina strikta krav på utgåvorna. En central konflikt som växer fram är den mellan ”historiska” utgåvor, som syftar till att rekonstruera den mest ursprungliga texten på basis av handskriftskällorna, och de ”ortografiska” utgåvorna, där en enskild handskrift väljs ut och återges så exakt som möjligt. Bokstavstroga utgåvor och faksimiltryck av enskilda handskrifter samsas – eller kivas – med normaliserade utgåvor av komposittexter där utgivare kombinerat de bästa läsarerna från flera handskriftskällor, med varierande förankring i textkritisk metod. Inom utgivarskrået förmärks en debatt om utgåvornas mottagare och nytta – läsliga (normaliserade) utgåvor för allmänheten eller bokstavstroga handskriftsutgåvor för ett fåtal språkforskare?

Bildandet av STUAGNL år 1879 utgör startpunkten för Matthew Driscolls kapitel om perioden 1879–1936 (s. 215–312). Perioden betecknas som särdeles produktiv och som ett segertåg för de vetenskapliga editionerna, som i STUAGNL:s regi blev sammanlagt 67 stycken fram till den sista utgåvan år 1976. I kapitlet introduceras också två av den nordiska utgivarhistoriens verkliga nyckelfigurer, boktryckarsonen från Island Finnur Jónsson och prästsonen från danska Lolland, Kristian Kålund. Den sistnämnde betecknas som skicklig filolog och är kanske mest känd för sin stora katalog över det arnamagnæanska handskriftsbeståndet (utg. 1889–1894), fortfarande en flitigt använd resurs. Finnur Jónsson är välkänd för sin stora utgivarflit, men också för sin egenmäktiga utgivarpraxis, både vad gäller urval av textgrundlag och textåtergivning. Avsnittet om honom är därför särskilt givande läsning.

Perioden 1936–2015, skildrad av Odd Einar Haugen och Jonna Louis-Jensen (s. 313–485), inleds med Jón Helgasons första utgåva som ledare för den arnamagnæanska handskriftssamlingen, den första delen av *Íslensk miðaldakvæði*, en samling av senmedeltida isländsk diktning. År 1956 bildas Det Arnamagnæanske Institut, som sedermera (efter ett antal organisatoriska rockader) inlemmas i Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab vid Köpenhamns universitet. Under perioden sjösätts också nya bokserier. Här bör särskilt nämnas *Bibliotheca Arnamagnæana* med fokus på vetenskapliga avhandlingar (med eller utan tillhörande textutgåvor) och *Editiones Arnamagnæanæ* för egentliga utgåvor. Gränserna

var i praktiken inte så tydliga som intentionerna bakom de två serierna. I tillägg till dessa utkom ett flertal faksimiltryck av fornvästnordiska handskrifter. Den här typen av tryckta utgåvor har allt mera kommit att ersättas av digitala handskriftsreproduktioner på internet. Faksimiltrycken var kostsamma och trycktes endast i små upplagor som snabbt blev slutsålda. Idag hittas de lättast på välsorterade universitetsbibliotek. Även om faksimiltrycken som bokformat har utkonkurrerats av internet förtjänar inte utgåvorna i sig att magasineras bort som historiska kuriosor. Handskriftsfotografierna höll hög kvalitet – filologerna för serierna *Manuscripta Islandica* och *Early Icelandic Manuscripts in Facsimile* anlätade rentav kriminalteknisk expertis för att kasta (ultraviolet) ljus över de ibland svårlästa och nötta handskrifterna. Utgåvorna innehöll också omfattande inledningar och handskriftsbeskrivningar som författades av sin tids toppnamn inom branschen. Efter en presentation av de olika bokserierna tar kapitlets huvuddel vid, en katalog där de kritiska utgåvorna behandlas en i taget i kronologisk ordning. Kapitlet avslutas med ett avsnitt med sammanfattande perspektiv på utgivningsverksamheten och den metodiska utvecklingen under perioden. Författarna har i hög grad själva varit del av den historia de skriver. I kapitlet får läsaren till exempel en kritisk granskning av flera editioner som utarbetats av en av kapitelförfattarna (Jonna Louis-Jensen) själv. Därför är det välkommet att författarna preciserar sitt förhållningssätt till stoffet i en särskild efterskrift.

Den andra huvuddelen av bandet, om gammeldansk litteratur, är indelad i två längre perioder: utgivningen fram till 1825 (skildrat av Marita Akhøj Nielsen) och från 1825 till 2015 (av Britta Olrik Frederiksen). Perioden –1825 är liksom för den norröna utgivningens del inte späckad med boktitlar, och någon vetenskaplig utgivning i modern mening är det inte heller tal om. Det finns dock en enorm skillnad i utförande mellan t.ex. Gotfred af Ghemens utgåvor av den danska rimkrönikan (1495 och 1508) och den rättslärd Peder Kofoed Anchers utgåvor av danska medeltidslagar (1769–1783). Ancher – som i första hand var rättshistoriker, inte filolog i egentlig mening – rosas särskilt för sitt källkritiska förhållningssätt och sina för sin tid noggranna utgivningsprinciper. I perioden utkom också en första utgåva av danska runinskrifter genom Ole Worms insatser, en edition av utvalda texter ur Codex Runicus (1642), som lyfts fram som särskilt akribisk i sin återgivning av handskriften även om den

lider av vissa tidstypiska brister, både feltranslittererade runtecken och tekniska brister i sättnngen av dessa.

Perioden från c:a 1825–2015 redovisas av Britta Olrik Frederiksen i ett avsnitt som till sin omfattning kunde ha utgjort en bok i sig (s. 537–808). Kapitlet är vidare indelat i tre perioder: 1825 till 1879 (läsare med gott sifferminne kommer ihåg att det senare är årtalet då sällskapet STUAGNL stiftades), 1879 till 1911 (då Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, DSL grundades) och slutligen 1911 till c:a 2000. I kapitlet möter vi delvis samma sällskap, metodologiska och teoretiska frågor och utgivare som är bekanta från den norröna delen av boken. Men den danska utgivningen har också sina egna portalfigurer. Den som lotsar in perioden efter 1825 är Christian Molbech. Han inledde år 1825 en ”kampanj” för utgivning av gammeldansk litteratur och under samma årtionde utkom genom hans försorg en triptyk av den danska medeltidslitteraturens centrala verk: *Den Danske Rîimkrønike efter Gotfrid af Ghemens Udgave af Aaret 1495* (1825), efterföljt av *Henrik Harpestrengs Danske Lægebog* (1826) och *Den ældste danske Bibel-Oversættelse* (1828). Den historisk-komparativa språkvetenskapens blomstring i samma tidsperiod gjorde att utgivningen av gamla språkmonument blev synnerligen önskvärd. De under denna tid stiftade utgivnings-sällskapen samlade till sig ett kollektiv av hugade utgivare. Det nordiske Literatur-Samfund tog från och med 1847 över Molbechs stafettpinne och stod sedan under en tid för huvudparten av gammeldanskutgivningen. Sällskapet förde dock från 1860-talet framåt en tynande tillvaro och ersattes till slut av STUAGNL. År 1879 stiftade också Köpenhamns universitet sitt eget utgivnings-sällskap, Universitets-Jubilæets danske Samfund (UJDS) för att fira sin då 400-åriga historia. Dessa två institutionella aktörer kom sedan att dominera utgivningen fram till 1911 när Det Danske Sprog- og Litteraturselskab såg dagens ljus på initiativ av den energiska filologen Lis Jacobsen. DSL:s första stora åliggande var intet mindre än en definitiv kritisk utgåva av Danmarks gamla landskapslagar (*Danmarks gamle Landskabslove, DgL*). Projektet var sedan länge påtänkt och rentav påbörjat under slutet av 1800-talet, men de dåvarande filologerna blev modfällda inför det massiva uppdraget – handskrifterna till lagarna räknas i hundratal och är genom genomgripande kontaminationer och omarbetningar nästintill omöjliga att ordna i stemman – och gav upp. Nystarten i DSL:s regi ledde visserligen till faktiska utgåvor men också till haverade relationer och bittra strider mellan alla inblandade. Avsnittet om ut-

givningen av DgL (s. 636–665) liknar i sin brutalt detaljrika skildring av uppdragets omöjlighet närmast en utbränd akademikers ångestdröm. Ett belysande exempel på svårigheten i att redovisa källunderlaget för de gamla danska lagarna ges i en illustration ur DgL 1:2 på sid. 657. På den avbildade boksidan finns endast 23 grafiska ord (på två rader) av egentlig editionstext. Resten av sidan tas upp av 41 skräckinjagande rader av tätskrivna kritisk apparat för att redovisa för andra läsarter till dessa 23 ord i övriga handskrifter. Bland DSL:s övriga utgivarverksamhet bör serierna *Middelalderens danske Bønnebøger*, *Danske Folkebøger* och *Danmarks gamle Ordsprog* också nämnas. 2000-talet behandlas endast kort i en utblick mot framtiden med fokus på den pågående digitala nyutgivningen av danska medeltidstexter. Avsnittet avslutas med en diskussion om editionsfilologins tillstånd idag.

Slutligen innehåller boken två specialstudier som från var sitt håll flankerar bandets fokusområden. Gottskålk Jensson skriver om det isländska tryckeriet vid biskopssätet i Skálholt som under en kort period i slutet av 1690-talet utmärkte sig genom ambitiösa utgåvor av fornisländska sekulära texter. Trycken skiljde också sig från de samtida fastlandsdanska utgåvorna genom att inte tillhandahålla danska eller latinska översättningar. Utgåvorna var således primärt riktade till isländska läsare, för vilka källtexten i princip var omedelbart tillgänglig. Anne Mette Hansen skildrar i sin specialstudie turerna kring utgivningen av *Middelalderens danske Bønnebøger* (under åren 1911–1982). Bokserien ges redan tidigare i band 2 en grundlig kritisk behandling i Britta Olrik Frederiksens kapitel (s. 675–685). Specialstudien ger istället utgivarnas perspektiv och ett kronologiskt ordnat verksamhetsporträtt av serien. Studien har viss allmän giltighet för hela volymen i det att den ger en inblick i vad som händer i kulisserna bakom sådana utgivningsprojekt som resten av boken kryllar av. Förutom globala recessioner och världskrig sätter den skiftande medarbetarskaran, den kortvariga och oförutsägbara finansieringen och de ständigt föränderliga utgivningsplanerna och -praktikerna käppar i hjulen för filologerna.

I den ovan givna genomgången av bokens innehåll har jag närmast fokuserat på den institutionella inramningen, viktiga årtal och nyckelpersoner inom den danska editionshistorien. En sådan genomgång gör dock inte boken full rättvisa. Kärnan i boken är nämligen ett sorgfälligt skärskådande av utgåvorna, deras handskriftsunderlag och textrepresentation. Återkommande får vi veta om den och den utgåvan innehåller stemman

över handskrifter, anger upplösta förkortningar i kursiv eller är trogen originalkällans interpunktion med mera. Läsaren får också veta om forskningsläget utvecklats i efterhand vad gäller värderingen av de textvittnen utgåvorna baserats på. Utgåvornas reception i sin samtid och eftertid i bredare bemärkelse redovisas också, i den mån sådana upplysningar finns att tillgå. Detta är synnerligen angeläget för forskare som står i valet och kvalet mellan konkurrerande editioner. Man kan bara föreställa sig vilket detektivarbete som krävts för att hitta alla de otaliga recensioner av utgåvorna i alla nordiska, franska, tyska eller amerikanska facktidsskrifter som redovisas. Då det dessutom för danskans och det norrönas del saknas en samlad elektroniskt sökbar resurs i stil med *Fornsvensk bibliografi* häpnas man över fångsten av litteraturhänvisningar i delbandets rikhaltiga fotnoter. Man blir också påmind om att utgåvorna bildar ett intertextuellt nätverk. I kapitlet redovisas noga när en viss utgåva tjänat som modell eller tvärtom som varnande exempel för andra utgåvor. Till exempel kunde redaktionen för *Danmarks gamle Landskabslove* (som utgavs häftesvis 1920–1962) bygga på det arbete som redan utförts av Carl Johan Schlyter för de svenska landskapslagarnas del. Biografisk och självbiografisk litteratur har också konsulterats flitigt. Författarna har till och med dykt ned i utgivarsällskapens arkiv och läst stiftelsesbrev, korrespondens och mötesprotokoll för att belysa källutgivningens yttre villkor och utgivarnas bevekelsegrunder.

Även om närbilderna är mest framträdande i boken zoomas det ibland ut till större tematiska landskap. Inte minst utgör den danska fornscrifts-utgivningens roll i skapandet av nationell sammanhållning ett sådant tema. Valet att ge ut den medeltida norska Kungaspegeln (*Konungs skuggsjá*) år 1768 tjänade till att konsolidera Danmarks ideologiska makt över Norge (s. 47). Förlusten av hertigdömet Slesvig till Tyskland år 1864 sammanträffade med en utgåva av danska runinskrifter från Sönderjylland. I förordet vinnlägger sig utgivaren särskilt om att beskriva Slesvig som ett sedan urminnes tider nordiskt område i ljuset av de bevarade runinskrifterna (s. 567–568, 625–626). 700-årsutgåvan av *Jyske lov* år 1941 utgjorde för sin del ett slags motståndshandling till den rådande nazistiska ockupationen av Danmark. I samband med utgåvan trycktes också ett särskilt minnesblad med den odödliga devisen ”Med lov skal man land bygge” som spikades på väggar i alla danska skolor (s. 747).

Eftersom bokens huvudfokus ligger på enskilda utgåvor är den inte särskilt ägnad som pärm-till-pärm-läsning, vilket knappast heller varit

avsikten. Men med tanke på just detta närfokus på utgåvorna kan några smärre kritiska anmärkningar riktas till volymens (och i viss mån hela bokverkets) allmänna uppbyggnad. Verkets fjärde band ger visserligen en förteckning över de enskilda utgåvorna som behandlats i band 2 men inga sidhänvisningar till var i boken man kan läsa om dem. Om man till exempel vill förkovra sig i *Landnámabóks* utgivningshistoria på dansk grund får man istället leta för hand. Möjligen kan man här se en liten spretighet i bokens fokus. Den är disponerad som ett historiskt verk i kronologisk ordning, med underavsnitt som behandlar enskilda utgivare och utgivarsällskap. Under dessa rubriker döljer sig dock i all huvudsak en kritisk utvärdering av enskilda utgåvor. Mest lyckat hade kanske varit att för hela bandets del eftersträva en sådan disposition som ges i Odd Einar Haugens och Jonna Louis-Jensens kapitel om utgivning av norröna texter 1936–2015. I det får läsaren först en historisk överblick av den aktuella perioden och en genomgång av de institutioner, förlag och personer som varit verksamma samt en överblick över centrala skriftserier. Först därefter följer ett separat avsnitt med ”De enkelte kritiske udgaver” ordnade i kronologisk ordning under egna rubriker. Denna disposition är prydlig och hjälpsam för läsaren. Ett sådant redovisningssätt är kanske ändå bättre ägnat för de senare perioderna, eftersom utgåvorna från dem i högre grad används än i dag av forskare.

Dessa ytterst små randanmärkningar ska ändå inte få kasta någon skugga över bandets förtjänster. I ett verk med flera samverkande författare och återkommande motiv finns det stor risk för upprepningar och överlappningar. De enskilda författarna och huvudredaktören Britta Olrik Fredriksen ska därför ha beröm för att så sällan är fallet i föreliggande bok. Arbetsfördelningen mellan medarbetarna har av allt att döma varit tydlig och rågångarna mellan avsnitten är skarpa. Där teman eller motiv ändå upprepas har läsaren stor hjälp av generösa korshänvisningar till andra kapitel och band. Boken är också prydd med ett stort antal illustrationer ur trycksidor på de äldre utgåvorna. I andra bandet av *Dansk Editionshistorie* finner läsaren en skildring av både de stora utvecklingslinjerna i utgivningen av norröna och gammeldanska texter i Danmark och en täckande katalog över utgivna verk med kritiska kommentarer om deras användbarhet. Det är bara att tacka och ta emot. För forskare som arbetar med forna nordiska texter är boken från och med nu en självskrivna referenspunkt vad beträffar den danska utgivningsverksamheten.

Referenser

Kondrup, Johnny, Christian Troelsgård & David Bloch. 2021. *Dansk Editions­historie 1. Udgivelse af græsk og latinsk litteratur*. Charlottenlund: Museum Tusulanums Forlag.

Oliver Blomqvist
Södertörns högskola
Institutionen för kultur och lärande
SE-141 89 Huddinge
SVERIGE
oliver.blomqvist@sh.se